

FACULTAT DE CIÈNCIES POLÍTiques I DE SOCIOLOGIA

LLICENCIATURA: **SOCIOLOGIA**

ASSIGNATURA: **21080 SOCIOLOGIA DE L'EMPRESA (6 crèdits)**

DURADA: **Segon semestre**

CURS: **Segon cicle (optativa)**

CURS ACADÈMIC: **2004/2005**

-Professor: Andreu Lope

OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA

L'assignatura vol fer conèixer les línies d'actuació que segueixen avui les empreses, tant en la seva vessant productiva com en els mecanismes d'organització del treball i de gestió de la mà d'obra. Pretén, també, vincular aquesta actuació amb les perspectives teòriques sobre organització que, a l'empresa, donen sentit a les esmentades actuacions. Amb aixó, es vol cobrir l'objectiu de conèixer els fonaments teòrics que sustenten l'anàlisi dels canvis al món de l'empresa i del treball i, especialment, presentar dades i experiències per contrastar aquestes anàlisis amb la realitat de les activitats i de les estratègies de les empreses.

AVALUACIÓ

Durant el curs es realitzarà un treball pràctic (en grup) que tindrà una incidència del 40% sobre la nota final. El 60% d'aquesta nota derivarà d'una prova escrita individual. La participació a les classes (amb exposició i discussió de textos) i a l'espai docent destinat a les pràctiques i a les tutories integrades influirà positivament sobre la nota final.

BIBLIOGRAFIA

En el programa s'hi detalla bibliografia específica per cada tema. A l'abordar-los es facilitarà material en forma de fotòcopies per cadascun d'ells. Com a texts orientatius del conjunt del temari es recomana:

-Lope, A., Gibert, F. y Ortiz, D. (2002): Atajar la precariedad laboral. La concertación local, ¿un marco para abordar las nuevas formas de empleo?, Barcelona, Icaria (Cap I, págs.11-103)

P R O G R A M A

TEMA I. L'ANALISI SOCIOLOGIC DE L'EMPRESA.

- Origen, evolució i objecte de la Sociologia Industrial. La Sociologia de l'Empresa.
- L'empresa com a organització i institució social.
- L'empresa com a sistema obert. Principals elements de l'entorn i incidència sobre l'empresa.

- L'anàlisi de les relacions socials en l'empresa: consens i conflicte en les relacions de treball.

Bibliografia:

- EDWARDS, P.K. (1990): El conflicto en el trabajo. Un análisis materialista de las relaciones laborales en la empresa, Madrid, Ministerio de Trabajo.
- GARMENDIA, J.A. (1987): "La empresa como organización e institución", a Garmendia, J.A. i d'altres: Sociología industrial y de la empresa, Madrid, Aguilar.
- LUCAS, A. (dir.) (1994): Sociología para la empresa, Madrid, McGraw Hill.
- HYMAN, R. (1981): Relaciones industriales, Madrid, Blume.

TEMA II. LES ACTUALS ESTRATEGIES EMPRESARIALS DAVANT ELS REQUERIMENTS DE L'ENTORN.

- Del procés de divisió i especialització del treball a la crisi del model taylorista-fordista: causes i efectes sobre l'activitat empresarial.
- Recomposició del procés productiu: innovació tecnològica i estratègies de flexibilització.
- Formes de flexibilitat en la producció i en l'utilització de la mà d'obra: flexibilitat interna i flexibilitat externa.

Bibliografia:

- BRADLEY, H. i altres (2002), Myths at work, Cambridge-Oxford, Polity Press & Blackwell
- CARNOY, M. (2001): El trabajo flexible en la era de la información, Madrid, Alianza.
- CORIAT, B. (1983): El taller y el cronómetro, Madrid, Siglo XXI.
- FODEN, D. i JONES, R. (dirs.) (1997): Jobs first: Trade unions and the modernisation of the labour market, Bruxelles, ISE.
- GRUP D'ESTUDIS SOCIOLÒGICS SOBRE LA VIDA QUOTIDIANA I EL TREBALL ("QUIT") (1997), Economía, Trabajo y Empresa, Madrid, Consejo Económico y Social
- HUTCHINSON, S. i BREWSTER, CH. (1995): Flexibilidad en el trabajo. Estrategias y prácticas en Europa, Barcelona, Gestión 2000-AEDIPE.
- KERN, H. i SCHUMANN, M. (1989): El fin de la división del trabajo, Madrid, Ministerio de Trabajo.

TEMA III. LES ESTRATEGIES PRODUCTIVES. NOUS METODES DE PRODUCCIO I D'ORGANITZACIO DE L'EMPRESA

- La innovació tecnològica com a factor de flexibilitat i de transformacions al treball i a l'organització de l'empresa.
- Noves estratègies empresarials i nous mètodes de producció. Descentralització productiva i redescobriments de la petita empresa. Externalització i deslocalització de la producció. Estratègies de xarxes, districtes industrials i divisió del treball entre empreses.
- Especialització flexible i toyotisme ("lean production"): paradigmes empresarials alternatius al fordisme?

Bibliografia:

- AAVV (1991): "¿Neofordismo o especialización flexible?", a Sociología del Trabajo (monogràfic, extra).
- AAVV (2002): El sindicalismo ante una economía globalizada, Alzira, Germania.
- CORIAT, B. (1994): Pensar al revés: trabajo y organización en la empresa japonesa, Madrid, Siglo XXI.
- HARRISON, B. (1997), La empresa que viene, Barcelona, Paidós.
- LIPIETZ, A. (1997): Elegir la audacia, Madrid, Trotta.
- LOPE, A. (1996): Innovación tecnológica y cualificación: la polarización de las cualificaciones en la empresa, Madrid, Consejo Económico y Social.
- OHNO, T. (1991): El sistema de producción Toyota, Barcelona, Gestión 2.000.
- PIORE, M. i SABEL, CH. (1990): La segunda ruptura industrial, Madrid, Alianza.
- RIFKN, J. (1996): El fin del trabajo, Barcelona, Paidós.
- WOOD, S. (1989): The transformation of work, Londres, Unwin Hyman.

TEMA IV. ESTRATEGIES EMPRESARIALS I NOVES FORMES D'ORGANITZACIO DEL TREBALL I DE GESTIO DE LA MA D'OBRA

- Les noves formes d'organització del treball: ampliació i enriquiment de les tasques, mobilitat funcional, treball en grup, etc. Experiències i límits.
- Les noves formes de gestió de la mà d'obra. El model "orgànic" i la revalorització dels recursos humans.
- Qualitat, innovació tecnològica i implicació en el treball. Els cercles de qualitat
- Canvis productius i organitzatius i noves necessitats de qualificació en el treball.
- El debat qualificació/desqualificació del treball. La importància de la formació a l'empresa.

Bibliografia:

- BOLTANSKI, L. y CHIAPELLO, E. (2002), El nuevo espíritu del capitalismo, Madrid, Akal.
- AAVV (1990): Nuevas Tendencias de Gestión de Recursos Humanos, Bilbao, Univ. Deusto.
- ANEKA, A. (1997): Flexibilidad laboral y gestión de los recursos humanos, Barcelona, Ariel.
- CASTILLO, J.J. (comp.) (1988): Las nuevas formas de organización del trabajo, Madrid, Ministerio de Trabajo.
- CORIAT, B. (1993): El taller y el robot, Madrid, Siglo XXI.
- GRUP D'ESTUDIS SOCIOLOGICS SOBRE LA VIDA QUOTIDIANA I EL TREBALL ("QUIT") (2000): ¿Sirve la formación para el empleo?, Madrid, Consejo Económico y Social.
- LOPE, A. (1996): op.cit.
- LOPE, A. i ALOS, R. (1999): "La acción sindical en la empresa: entre el desconcierto y la reacción", a Miguélez, F. i Prieto, C. (dirs.), Las relaciones de empleo en España, Madrid, Siglo XXI.
- MARTIN, A. (1999): "Organización del trabajo y nuevas formas de gestión laboral", a Miguélez, F. i Prieto, C. (dirs.), op. cit.
- ULRICH, D.; LOSEY, M.R. i LAKE, G. (1998): El futuro de la Dirección de Recursos Humanos, Barcelona, Gestión 2000-AEDIPE.

TEMA V. ELS SUPORTS TEORICS DELS CANVIS EN L'ORGANITZACIO I EN LA GESTIO: PERSPECTIVES SOBRE ORGANITZACIO I EMPRESA

- L'"Organització Científica del Treball" com a suport del model "mecànic" taylorista-fordista.
- L'escola de les "Relacions Humanes": crítica o complement al taylorisme?. La vessant formal i informal de l'organització.
- Els models de la motivació en el treball.
- Els suports del model "orgànic": La perspectiva socio-tècnica i els models estructuralistes.

Bibliografia:

- AMBLARD, H. i altres (1996): Les nouvelles approches sociologiques des organisations, París, Seuil.
- BONAZZI, G. (1994): Historia del pensament organitzatiu, Vic, Eumo.
- LUCAS, A. (dir.) (1994): op. cit.
- MINTZBERG, H.(1984): La estructuración de las organizaciones, Barcelona, Ariel.
- ORDOÑEZ, M. (coord.) (1996): Modelos y experiencias innovadoras en la gestión de los recursos humanos, Barcelona, AEDIPE-Gestión 2.000.
- SAINSAIEU, R. (1987): Sociologie de l'organisation et de l'entreprise, París, Press de la Fondation Nationale des Sciences Politiques & Dalloz.
- TRIST, E. (1988): "La evolución de los sistemas socio- técnicos", a Castillo, J.J., op. cit.

TEMA VI (CONCLUSIONS)

LIMITS DELS CANVIS ORGANITZATIUS I DE GESTIO EN LES EMPRESES.

- "Cultura de l'empresa" i estratègies d'implicació.
- La qualificació i la formació en els diversos col·lectius de treballadors: estratègies de requalificació i de dualització.
- Discursos i realitats: Implicació i participació versus integració i subordinació.

Bibliografia:

- GARMENDIA, J.A. (1990): Desarrollo de la organización y cultura de la empresa, Madrid, ESIC.
- GORZ, A. (1995): Metamorfosis del trabajo, Madrid, Sistema.
- GRUP D'ESTUDIS SOCIOLOGICS SOBRE LA VIDA QUOTIDIANA I EL TREBALL ("QUIT") (2000): op. cit., Consejo Económico y Social, Madrid.
- HECKSCHER, CH.C. (1993): El nuevo sindicalismo. La participación del trabajador en la empresa en transformación, Madrid, Ministerio de Trabajo.
- LOPE, A i MARTIN, A.(1993): "Cambio técnico y recualificación: Formación y adquisición de las cualificaciones en la empresa. Un estudio de casos", a Sociología del Trabajo nº 19.
- RITZER, G. (1996): La McDonalización de la sociedad, Barcelona, Ariel.